

Frank Van Den Bleeken is de eerste geïnterneerde die op basis van ondraaglijk psychisch lijden euthanasie zal krijgen. Maar wat was ook weer zijn eigenlijke vraag? Drie jaar geleden spande hij een kort geding aan tegen Justitie om te worden overgeplaatst naar de Nederlandse Pompekliniek, waar geïnterneerden wel aangepaste hulp krijgen. Enkel omdat dat verzoek, op procedurele gronden, werd afgewezen, wil hij nu liever dood.

Over dit dossier blijft Wim Distelmans – anders een voorvechter van het recht op euthanasie – opmerkelijk terughoudend en genuanceerd. De palliatiefarts wijst op het belang van het onderscheid tussen lijden dat voortkomt uit het ziektebeeld enerzijds en de leefomstandigheden, die voor verbetering vatbaar zijn, anderzijds.

Het Europees Hof voor de Rechten van de Mens veroordeelde België al veertien keer voor zijn falende gevangeniswezen. Justitie weet al decennia dat één op de vier geïnterneerden in de gevangenis zit zonder begeleiding of verzorging. Daarbij komt dat er in het kader van psychische gezondheid nog niet wordt geïnvesteerd in palliatieve zorg, wat door de euthanasiewet nochtans wordt voorgeschreven.

En het wordt alleen maar erger, bleek ook al uit de openbare

En wat denkt u?

Het schrijnende dossier van de psychisch zieke misdadiger Frank Van Den Bleeken, al dertig jaar in de gevangenis zonder behandeling, mondt uit in euthanasie. Christoph Moonen, pastor in het Psychiatrisch Centrum Dr. Guislain in Gent, zegt dat de psychiatrie overstelpt wordt met aanvragen. Het effect van een neoliberal beleid waarin geen plaats is voor menselijk falen?

Christoph Moonen
pastor in het Psychiatrisch Centrum Dr. Guislain en wetenschappelijk onderzoeker aan de Katholieke Hogeschool Limburg

aanbesteding van het Forensisch Psychiatrisch Centrum in Gent. Door de keuze voor de niet onbesproken multinational Sodexo met een minimale personeelsbezetting, werd de hete aardappel doorgeschoven naar de grillen van de vrije markt.

Het ziet er niet naar uit dat de Belgische situatie weldra zal veranderen. Sedert 2009 wordt er in de geestelijke gezondheid bespaard op residentiële plaatsen. Het nieuwe centrum in Gent biedt slechts onderdak aan een kwart van de 1.084 geïnterneerden die momenteel nog in gevangnissen opgesloten zitten.

Bovendien staat die vestiging nog altijd leeg, en dat terwijl inmiddels vijftien geïnterneerden, net als Van Den Bleeken, euthanasie vragen. Psychiatrische ziekenhuizen worden al langer overstelpt met aanvragen tot euthanasie wegens ondraaglijk psychisch lijden.

Wanneer een psychiater een aanvraag tot euthanasie beoordeelt, blijft hij of zij best gevoelig voor de vraag die achter die aanvraag kan schuilgaan. Volgens de Franse psychoanalyticus en psychiater Jacques Lacan ligt het *Veut-il me perdre?* (de angst dat de ander ons niet meer nodig heeft) ten grondslag aan de menselijke conditie. Het is mogelijk dat die vraag zich in bovenstaande gevallen op leven en dood uitdrukt,

Frank Van Den Bleeken. Geen doodstraf, maar wel euthanasie voor wie ondraaglijk lijdt in de gevangenis. © Belga Image

omdat ze wordt gericht aan een samenleving die elke vorm van kwetsbaarheid van zich af wil schudden.

De afgelopen jaren horen we almaar vaker de vertaling van ziekte en zorg naar economische parameters. Geven we het laatste woord aan een systeem dat voortdurend onze menselijke kost berekent? Mensen met een psychische kwetsbaarheid worden al eeuwen weggestopt. Bovenop een figuurlijke schuld ('het is je eigen fout') worden ze vandaag ook nog eens opgezadeld met een letterlijke schuld ('je kost de gemeenschap handenvol geld').

Dat het (neoliberale) beleid er niet in slaagt elementaire hulp te verstrekken, is al erg genoeg. Maar het systeem faalt op een nog fundamenteler vlak als het menselijke falen zelf, ook al botst het in het geval van Van Den Bleeken op de grenzen van vergeving, er geen enkele plaats meer in zou mogen krijgen.

De inhoud van de vrije tribune stemt niet noodzakelijk overeen met de mening van de redactie van *Kerk & Leven*. Die behoudt zich wel het recht voor te selecteren, taalkundig in te grijpen en te lange bijdragen in te korten.

‘Mimiek is voor mij belangrijker dan kleur’

Bahram HAJOU komt uit Syrië, woont in Duitsland en voelt zich steeds meer kosmopolitisch kunstenaar

Jozefien VAN HUFFEL

„Ooit schilderde ik vooral de landschappen en de mensen van Syrië. Intussen is er echter veel gebeurd, veel tijd verstreken”, zegt Bahram Hajou (62). De man werd geboren in Syrië in een Koerdisch-Joods gezin. Hij was twintig toen hij begon te studeren in de Iraakse hoofdstad Bagdad, maar vluchtte noodgedwongen naar Duitsland tijdens de tweede Iraaks-Koerdische oorlog in 1974 en woont en werkt tot vandaag in Münster. „Ik maakte er mijn opleiding af”, zegt hij. „Vandaag is mijn werk Syrisch noch Duits, maar veeleer kosmopolitisch.”

Hajou gebruikt zijn voornaam als artiestennaam. Deze maand

kunt u zijn recente werk bekijken in Galerie Ludwig Trossaert in Antwerpen. Bahram schildert vooral koppels, naakt, schijnbaar in gedachten verzonken, soms strijdbaar en soms verslagen. Wie de bleke, oneffen achtergronden beter bekijkt, ziet dat hij andere taferelen overschilderde.

„Achter iedere mens en elk moment ligt een hele geschiedenis, zoals achter Bahram als kunstenaar zijn achtergrond schuilt”, meent galeriehoudster Ludwig Trossaert. „Ik doopte de expo *When All Is Said*, omdat de figuren op de werken een ingrijpend gesprek achter de rug lijken te hebben. Misschien was het een ruzie, misschien toch eerder een warme uitwisseling.”

De mannen op de werken lijken vaak op Bahram. „Nochtans heb ik nooit de bedoeling een zelfportret te maken”, zegt hij. „Maar als ze klaar zijn, blijkt het toch weer mijn gezicht te zijn. En toch is mijn werk geen spiegel van mijn ziel. Ik leid een gelukkig leven met mijn vrouw en

kinderen, terwijl van de werken een grote eenzaamheid uitgaat.”

Bahram brengt op de lichamen die hij schildert telkens onregelmatige, felgekleurde vlakken aan. „Het is licht dat een moment verschijnt en dan weer weg is”, verklaart hij. „Maar over het algemeen is kleur voor mij niet

belangrijk. Ik hecht meer belang aan de vorm en vooral de mimiek op de gezichten die ik schilder.”

De expo *When All Is Said* is tot en met 25 oktober te zien in Galerie Ludwig Trossaert in Antwerpen (Museumstraat 29), van woensdag tot zaterdag van 14 tot 18 uur.

Bahram begint een schilderij nooit als een zelfportret, maar komt wel vaak uit bij zijn eigen gezicht. © Jozefien Van Huffel

Advertentie

• ontmoeting

• dialoog

• solidariteit

**GELOOF
IN
MYANMAR**

Steun onze aanpak wereldwijd: BE19 0000 0421 1012

www.missio.be

© szefei